

CİNSİYET, BİREYSEL DEĞERLER VE MESLEK SEÇİMİ

Nermin UYGUÇ*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğrencilerin değerlere verdikleri önemde cinsiyet ve fakülte farklılıklarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla Dokuz Eylül Üniversitesinin İİBF ve Buca Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan toplam (740) öğrenci üzerinde Rokeach Değer Envanteri uygulanmıştır. Faktör analizinden geleneksellik, evrensellik ve hedonizm olmak üzere üç değer grubu elde edilmiştir. Araştırma sonuçları kız öğrencilerin üç değer tipine, erkek öğrencilerden; erkek öğrencilerin ise dişil değerlere, eril değerlerden, daha fazla önem verdiklerini göstermektedir. Üç değer tipine verilen önemde fakülte farklılıkları bulunmamıştır.

Anahtar kelimeler: Cinsiyet, Bireysel Değerler, Meslek Seçimi.

1. Giriş

Rokeach'e göre değerler, bireylerin ideal davranış tarzları veya yaşam amaçları hakkındaki inançları olup davranışa farklı şekillerde rehberlik eden çok yönlü standartlardır. Rokeach değerleri amaçsal ve araçsal değerler olmak üzere iki grupta ele almaktadır. Amaçsal değerler yaşamın temel amaçları; araçsal değerler ise bu amaçlara ulaşmak için başvurulan davranış tarzları ile ilgilidir. Her birey, önem hiyerarşisi içinde düzenlenmiş, kendi değer sistemini oluşturan amaçsal ve araçsal değerler setine sahiptir. Değer sistemleri de bireyin algılama, tutum ve davranışlarına yön veren standartlardır (Akt; Bilgin, 1995; Wright *vd.*, 1997; Murphy *vd.*, 1997; Meglino ve Ravlin, 1998).

Bireysel değerler sosyal ortamda gelişir. Bu bakımdan sosyal sistemin ya da kültürün ürünüdür (Meglino ve Ravlin, 1998). Birey, doğumundan ölümüne kadar ebeveynlerinin, arkadaşlarının, önemli gördüğü ve sevdiği kişilerin, yaşamındaki önemli değişikliklerin ve deneyime dayalı öğrenmenin, yasaların, gelenek ve göreneklerin, dinin, eğitimin ve medyanın etkisi ile kısaca toplumun içinde sürekli sosyalizasyon süreci sayesinde değerleri öğrenir. Diğer bir ifade ile bireyin değer sistemleri sosyalizasyon süreçleri ile erken çocukluk döneminde gelişerek kültürel ve sosyal asimilasyon yoluyla onun bilişsel ve zihinsel yapısının bir parçası haline gelir (Murphy *vd.*, 1997; Russell, 2000).

Belirli bir sosyal sistemin üyeleri, değer sistemleri bakımından, diğer sosyal sistemlerden farklılık gösterir. Ancak, belirli bir toplumda veya sosyal sistemde kadınlar ve erkekler bazı ortak değerleri paylaşmalarına rağmen,

* Doç. Dr., D.E.Ü. İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, İZMİR.

kültürel olarak tanımlanmış sosyal cinsiyet rollerine uygun tutum ve uygulamaların sonucu olarak farklı benlik geliştirme süreçlerine maruz kalmaktadırlar. Bu bakımdan, büyüme çağlarında veya yetiştirilirken öğretilen farklı değerlerin ve varsayımların etkisiyle erkeklerin ve kadınların farklı beklentilere ve ihtiyaçlara sahip olmaları dolayısıyla da farklı tutum ve davranışlar göstermeleri beklenir (Yıldırım, 1997).

Cinsiyetin değerler üzerindeki etkisini araştıran çalışmalar, erkeklerin doğumdan itibaren bireysel değerlerle (bağımsız, eril, atak v.b.); kadınların ise hizmete veya bakıma yönelik değerlerle (dişil, toplulukçu, insanı dikkate alma v.b.) sosyalleştiği için erkeklerin daha bireysel, kadınların ise daha toplulukçu değerler eğilimine sahip olduğunu göstermektedir (Hofstede, 1991, 1996; Gibson, 1995; Murphy v.d., 1997; Giacomino ve Akers, 1998; Feather, 1998; Lâmsa v.d., 2000; Myyry ve Helkama, 2001).

Diğer bazı araştırmalar ise çalışma hayatında kadınların ve erkeklerin liderlik davranışları, karar verme (Gibson, 1995; Park, 1996), çalışma şekli (Rigg ve Sparrow, 1994) ve yönetim tarzları (Rosener, 1990) bakımından farklı olduğunu; erkeklerin daha ziyade işe, kadınların ise ilişkiye yönelik davranışlar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Değişik sonuçlar elde edilmesine rağmen bazı araştırmalar da, varsayıldığı gibi, cinsiyet ile iş değerleri ve iş doyumunu arasında ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır (Vaus ve McAllistar, 1991).

Hofstede'ye (1991) göre erillik sosyal cinsiyet rollerinin açık şekilde belirgin olduğu; dişillik ise sosyal cinsiyet rollerinin örtüştüğü ya da arasında farkın olmadığı toplumlara tanımlanmaktadır. Hofstede'nin kümelenmesine göre, 13 ülke'ye oranla, orta sınıra en yakın ülke Türkiye'dir. Hofstede'nin Türk toplumuna ilişkin genellemesini değişik zamanlarda değişik öğrenci grupları üzerinde test eden Sargut (2001: 175-180) Türk toplumunun "erkek toplum" imajına oldukça ters düştüğünü gösteren sonuçlar elde etmiştir. Buna göre kız öğrencilerin, geleneksel kadınsı değerlerin egemen olduğu tavır ve davranışları eksiksiz sergilerken, erkeklerin de, aynı oranda olmasa bile, kadınsı sayılan değerleri, erkeksi değerlerden daha önde tuttukları görülmüştür.

Diğer yandan, Yıldırım'ın (1997) kırsal ve kentsel bölgelerde yaşayan 14-17 yaş arasındaki Türk gençlerinin kimlik süreçlerinde cinsiyetin etkisini araştıran çalışmasında ise erkeklerle kadınlar arasında farklılıklar olduğu; kadınların arkadaşlık ve eğitime daha çok önem verdikleri, kimliklerinin ilişki ve mutluluk gibi sembolik kavramlardan daha fazla etkilendiği; ayrıca sanat ve yaratıcılık eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulgulanmıştır.

Cinsiyet, ayrıca, değerler yoluyla, bireylerin meslek seçimlerini de etkilemektedir. Nitekim, Hofstede (1991: 176-183) erkeklere ve kadınlara göre

algılanan örgüt amaçları ve kariyer olanakları arasında ilişki olduğunu ileri sürmektedir. Hofstede'ye göre ticari örgütlerin eril amaçları vardır ve bu yüzden erkeklerin ilerlemesine yöneliktir. Böyle örgütlerde yöneticinin başarılı olabilmesi atılgan, hırslı, rekabetçi yani erkek olmasına bağlıdır. Oysa hastaneler, en azından, hemşirelik hizmetleri bakımından, daha dişil amaçlara sahiptir ve kadınların ilerlemesine olanak tanır. Nitekim, bu nedenle, hastanelerde hemşirelik hizmetlerinde kadın yöneticilerin sayısı oldukça fazladır. Grunig ve arkadaşları (2000) ise dişil değerlerle etkili ve etiğe uygun halkla ilişkiler uygulamalarının normları arasında paralellik olduğunu belirtmektedirler.

Lamsa ve arkadaşları'nın (2000) araştırması öğrencilerin meslek seçiminde değerlerin rolü olduğunu; eril değerler eğilimi yüksek olan öğrencilerin işletme eğitimini tercih ettiklerini göstermektedir. Myyry ve Helkama'nın (2001) araştırmasında ise işletme, sosyal bilimler ve teknik alanda eğitim gören öğrenciler arasında, değer öncelikleri bakımından, farklılık olduğu; işletme öğrencilerinin güce ve başarıya; sosyal bilim öğrencilerinin evrenselliğe, yardımseverliğe ve maneviyatçılığa; teknik alanda eğitim gören öğrencilerin ise güvenliğe daha fazla önem verdikleri saptanmıştır.

Bu doğrultuda çalışmanın amaçları şöyle belirtilebilir;

1. Öğrenci örnekleminde cinsiyetin değerlere verilen öncelikler veya önem dereceleri üzerindeki etkisini araştırmak,
2. Öğrencilerin meslek seçiminde değerlerin rolünü ortaya çıkarmak.

Dişillığın ve erilliğin, belli bir toplumda cinsiyetler arasında normatif olarak ortaya çıkan nitelikler ve davranışlar olduğu için, toplum kültürüne göre değişen, her kültürün kendi içinde yarattığı stereotipler olduğu düşünülmektedir (Grunig v.d., 2000: 53). Bu nedenle bu konuda ileri sürülen varsayımların ve genelde batı kültürünün özelliklerini yansıtan araştırma sonuçlarının her kültür ve dolayısıyla da ulusal kültürümüz için geçerli olabileceğini söylemek mümkün değildir. Türkiye dişil ve toplulukçu kültür özelliği gösterdiği için hem kız ve erkek öğrenciler hem de farklı çalışma alanlarına yönelik insan gücü yetiştiren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (iş hayatına) ile Eğitim Fakültesi (öğretmen) öğrencileri arasında, değerlere verdikleri önem dereceleri bakımından, önemli bir farklılık beklenmemektedir.

Değer sistemlerindeki farklılıkları bilmek toplumun sosyal ve aile yapısının anlaşılmasını sağlar. Asıl önemlisi, bireylerin ihtiyaçlarını, beklentilerini ve algılamalarını anlamamıza ve böylelikle bireyler arası iletişimin etkinliğinin sağlanmasına yardımcı olur. Bu bakımdan, bu konuda bilgi sahibi olmak, özellikle, bireyleri yetiştirme ve yönlendirme görevi

üstlenmiş kişiler, örneğin, ailede ebeveynler, okulda öğretmenler yani eğitimciler, çalışma hayatında ise yöneticiler, açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu bakımdan, çalışmanın ve araştırma sonuçlarının, toplumumuzda daha sağlıklı iletişimin ve bireyler arası ilişkilerin yaratılması; eğitim kurum ve kuruluşlarında eğitim kalitesinin artırılması ve öğrencilerin uygun mesleklere yönlendirilmesi; iş hayatında ise işe uygun eleman seçme, güdüleme ve eğitim uygulamaları açısından eğitimciler ve yöneticilere ışık tutması beklenmektedir. Bunun yanı sıra kuramsal olarak ileri sürülen varsayımların ve batı kültürlerinde yapılan araştırma sonuçlarının Türkiye gibi toplulukçu kültürlerde ne derece geçerli olabileceği hakkında elde edilecek bilgiler sayesinde de literatüre katkı sağlanmış olacaktır.

2. Yöntem

2.1. Örneklem

Öğrenci örneklemini Dokuz Eylül Üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (533) ile Buca Eğitim Fakültesinin (207) çeşitli bölümlerinde okuyan toplam (740) öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin %61,1'i (452 kişi) kadın, %38,9'u (288 kişi) erkek olup büyük çoğunluğu (%64,2) yaşamının büyük bir kısmını Ege Bölgesinde geçirmiş ve %87,5 (646 kişi) orta gelir düzeyindedir.

2.2. Soru Kağıdı

Bilgi toplama aracı olarak **Rokeach Değer Envanteri**'nden yararlanılmıştır. Bu envanterde 18'i amaçsal ve 18'i araçsal olmak üzere (36) değer yer almaktadır. Deneklerden alfabetik düzende verilen bu değerlerin, kendilerine göre ne derece önemli olduğunu, 7'li likert ölçeğini kullanarak, belirtmeleri istenmiştir. Bu ölçekte (1) hiç önemli değil; (7) ise çok önemli'yi göstermektedir. Öğrenciler soru kağıdını sınıf ortamında doldurmuştur.

3. Bulgular

3.1. Faktör analizi sonuçları

Değer gruplarını belirlemek amacıyla veriler faktör analizine tabi tutulmuş ve ilk aşamada özdeğeri 1'den büyük (7) faktör elde edilmiştir. Bunun üzerine faktör analizi için en uygun faktör sayısını ortaya çıkarmak için yapılan faktör scree analizi ile toplam varyansın %31,82'sini açıklayan (3) faktör saptanmıştır. Faktörlerin içsel tutarlılığını artırmak için faktör yükü (.40) ve üzeri kabul edilerek yedi değer (aile güvenliği, başarı hissi, iç huzur, kendine saygı, başışlayıcı, hayal gücü kuvvetli ve neşeli) çıkartıldıktan sonra elde edilen boyutlar, faktör yükleri ve güvenilirlik katsayıları tablo-1'de gösterilmiştir.

Cinsiyet – Bireysel Değerler – Meslek Seçimi

Tablo-1 incelendiğinde birinci faktörde güvenlik, uyum ve dayanışmayı sağlayan, toplulukçu, yüksek belirsizlikten kaçınma ve yüksek güç mesafesini karakterize eden geleneksel (16) değer; ikinci faktörde kişiler arası ilişkilerin ve yaşam kalitesinin önemini vurgulayan evrensel ve dışil nitelikte (10) değer ve üçüncü faktörde ise bireyselliği ve hedonizmi ön plana çıkaran eril nitelikte (7) değer toplandığı görülmektedir. Bu faktörlerin toplam varyansı açıklama yüzdeleri, sırasıyla, 13.19, 11.18 ve 7.45 olup güvenilirlik katsayıları ise .84, .79 ve .72 olarak bulunmuştur.

Tablo-1: Faktör Analizi ve Güvenilirlik Katsayılarına Ait Bulgular

DEĞER GRUPLARI		FaktörYükleri
<u>D1 (Geleneksellik)</u>		
Ahret Selameti		.479
Sosyal Onay		.491
Ulusal Güvenlik		.489
Hırslı		.418
İtaatkar		.576
Kendini Kontrol Eden		.607
Kibar		.586
Mantıklı		.492
Muktedir		.444
Sevecen		.486
Sorumluluk Sahibi		.530
Temiz(düzenli)		.511
Yardımsaver		.458
Özdeğer: 4,75	Varyans %si: 13,19	α= .84
<u>D2(Evrensellik)</u>		
Barış içinde bir dünya		.444
Bilgelik		.442
Eşitlik		.604
Gerçek dostluk		.420
Güzellikler dünyası		.462
Özgürlük		.488
Cesaretli		.545
Dürüst		.510
Entelektüel		.454
Geniş Görüşlü		.474
Özdeğer: 4,03	Varyans%si: 11,18	α= .79
<u>D3 (Hedonizm)</u>		
Heyecanlı Bir Yaşam		.520
Mutluluk		.432
Olgun Sevgi		.432
Rahat Bir Yaşam		.517
Zevk		.684
Bağımsız		.493
Özdeğer: 2,68	Varyans%si: 7,45	α= .72
TOPLAM VARYANS YÜZDESİ		31.82

3.2. Cinsiyet, meslek seçimi ve bireysel değerlere ilişkin sonuçlar

Tablo-2 öğrencilerin bireysel değerlere verdikleri önemin cinsiyet ve okudukları fakülte bakımından farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılan t-testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo-2'deki bulgular kız ve erkek öğrenciler arasında, değerlere verdikleri öncelikler veya önem dereceleri bakımından, istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğunu; kız öğrencilerin bütün değerlere, erkek öğrencilere göre, daha fazla önem verdiklerini göstermektedir. Buna göre kız öğrencilerin hem toplulukçu ve dışıl değerlere hem de eril ya da erkeksi değerlere, erkek öğrencilerden, daha çok önem verdikleri dikkat çekmektedir.

Tablo-2:Değer Gruplarının Cinsiyete ve Fakülteye Göre Karşılaştırılması

DEĞER GRUPLARI	\bar{x}	s.s	t
D1 (Geleneksellik)			
Cinsiyet			5,20*
Kız	5.76	.58	
Erkek	5.50	.74	
Fakülte			-.78
İİBF	5.65	.65	
BEF	5.69	.68	
D2 (Evrensellik)			
Cinsiyet			7.71*
Kız	6.22	.45	
Erkek	5.90	.66	
Fakülte			-1.58
İİBF	6.07	.57	
BEF	6.15	.54	
D3 (Hedonizm)			
Cinsiyet			5.42*
Kız	6.21	.54	
Erkek	5.95	.68	
Fakülte			.90
İİBF	6.12	.61	
BEF	6.08	.63	
*p=.000			

Ancak, iş hayatına insan gücü yetiştiren İİBF ile öğretmen yetiştiren Buca Eğitim Fakültesi öğrencileri arasında, değerlere verdikleri önem dereceleri bakımından, farklılık bulunamamıştır.

Çarpıcı bir sonuç, değer grupları, öğrencilerin gelir düzeyleri bakımından, karşılaştırıldığında ortaya çıkmıştır. Şöyle ki yapılan varyans

analizi sonuçları düşük, orta ve yüksek gelir düzeyindeki öğrenciler arasında D1 ve D2 değerlerine verdikleri önem dereceleri bakımından farklılık olmadığını; gelir düzeylerine göre D3 (hedonist) değerlere verilen öncelik bakımından farklılık olduğunu ve yüksek gelir düzeyindeki öğrencilerin D3 değerlerine, düşük ve orta gelir düzeyindeki öğrencilerden, daha çok önem verdiklerini göstermektedir (F=6,97; p=.001). Buna göre gelir düzeyinin hedonist (zevk) değerlere verilen önem derecesini ya da önceliğini etkilediği söylenebilir.

4. Sonuç ve Öneriler

Faktör analizinin ortaya çıkardığı değer grupları ulusal kültür özelliklerimiz hakkında bilgi vermektedir. Buna göre birinci (D1-geleneksel) ve ikinci (D2-evrensel) faktörlerde toplanan, toplam varyansın %24,37'sini açıklayan ve güvenlik, uyum ve dayanışmayı sağlayan (23) değer toplulukçuluk, belirsizlikten kaçınma ve güç mesafesi eğilimi yüksek kültürel özelliklere sahip bir toplum olduğumuzu destekler niteliktedir.

Araştırma sonuçları, araştırmaya katılan kız ve erkek üniversite öğrencileri arasında, değerlere verdikleri önem dereceleri bakımından, farklılık olduğunu; kız öğrencilerin diğer insanlara ilgiyi ön planda tutan, eşitlik, sosyal onay, yardımseverlik, sevecenlik, kibarlık ve gerçek dostluk gibi dışil değerlerin yanı sıra ben'e dönük eril değerlere de (mantıklı, hırslı, muktedir, sorumluluk sahibi, bağımsız, özgürlük, heyecanlı bir yaşam, rahat bir yaşam), erkek öğrencilere göre, daha fazla önem verdiklerini; erkek öğrencilerin de, aynı derecede olmasa bile, dışil değerleri (evrensellik) eril değerlerden daha önde tuttuklarını göstermektedir.

Diğer yandan farklı çalışma alanlarına insan gücü yetiştiren İİBF ve Eğitim fakültesi öğrencileri arasında, değerlere verdikleri önem dereceleri bakımından, farklılık olmadığı görülmektedir.

Buna göre, ulusal kültürümüzün etkisi nedeniyle, varsayıldığı üzere, cinsiyetin araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin değer önceliklerinde ve meslek seçiminde önemli rolü olmadığı; sonuçların kuramsal varsayımları ve yapılmış araştırmaların sonuçlarını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Kız öğrencilerin eril ya da erkeksi değerlere, erkeklerden daha fazla önem vermelerine neden olarak ise ülkemizde kadınların eğitime giderek daha fazla önem verilmesi, çocuk yetiştirmede önemli rolü olan annelerin de, özellikle, kız çocuklarının eğitimi daha fazla desteklemeleri ve kadınların iş

hayatında yer alarak her alanda erkekler ile boy ölçüşebilecek düzeyde olduklarının anlaşılması gösterilebilir.

Ayrıca, yapılan araştırmaların sonuçları dünyanın toplulukçu-bireyci ya da ayrışık-ilişkili benlik gibi birbirinden tamamen ayrı iki bütünden oluştuğu izlenimi vermediğini; yani bireyci olarak tanımlanan kültürlerde toplulukçu, toplulukçu kültürlerde ise bireyci özelliklerin bulunduğunu göstermektedir. Örneğin, birçok araştırmacı tarafından toplulukçu bir kültüre sahip olduğu varsayılsa da Türkiye bireyci özelliklerin kentsel, yüksek eğitimli ve genç kesimde oldukça yaygın olduğu bir ülkedir (Kağıtçıbaşı, 1999:367) Buna göre araştırmaya katılan kız öğrencilerinin eril ve bireyci değerlere verdikleri önem derecelerinin yüksek olmasının diğer bir nedeni de, genç olmaları kadar, büyük çoğunluğunun (%64,2) yaşamının büyük kısmını Ege Bölgesinde ve özellikle İzmir ve çevresinde geçirmiş olmaları olabilir.

Hedonist (zevk) değerlere (heyecanlı bir yaşam, mutluluk, olgun sevgi, rahat bir yaşam, zevk, bağımsız) verilen önem derecesinde gelir düzeyinin etkili olması ve gelir düzeyi yüksek öğrencilerin bu değerlere, diğerlerine göre, öncelik vermeleri anlamlı ve tutarlı bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Zira, bu değerlere uygun tavır ve davranışlar sergileyebilmek ekonomik koşullar ile (para ve zenginlik) yakından ilgilidir. Bu sonuç, ayrıca, bireysel değer önceliklerinde, ekonomik zenginliğin (bireysel ve toplumsal düzeyde) etkili olabileceğini göstermesi bakımından çarpıcı ve önemli sonuçtur.

Bu araştırma Türkiye'nin üçüncü büyük kentindeki Dokuz Eylül Üniversitesine bağlı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Buca Eğitim Fakültesi öğrencilerini kapsadığı için elde edilen sonuçlar, doğal olarak, bu bağlamda değerlendirilmektedir. Cinsiyetin bireysel değerler ve dolayısıyla meslek seçimindeki etkisinin daha açık şekilde görülebilmesi için Ülkemizin diğer bölgelerindeki üniversitelerin çeşitli fakültelerinde (örneğin; tıp, mühendislik, hukuk, işletme/idari bilimler, eğitim v.b) okuyan öğrenciler üzerinde daha kapsamlı araştırmalar yapılması önerilmektedir. Böyle araştırmalar sayesinde ulusal kültür içerisinde sosyo-ekonomik özelliklerin ve bölgesel kültürün bireysel etkilerini de görmek mümkün olacaktır.

Değer öncelikleri bakımından bireyler arası farklılıkların ve bireylerin dişil ya da eril değer eğilimlerinin göz önünde bulundurularak kendilerine uygun mesleği seçmeleri; çalışma hayatında ise uygun işlere yerleştirilmeleri sağlanmalıdır.

Türkiye gibi toplulukçu ve dışıl kültürlerde kişiler arası ilişkiler bireysel güdüleme ve performansın artırılmasında, hem iş dışı hem de iş yaşamında, çok önemli rolü vardır. Böyle kültürlerde liderlik çok önemlidir ve liderin (ebeveyn, öğretmen/öğretim üyesi ve yönetici) izleyicilerini (çocuklar, öğrenciler ve astlar) güdüleyebilmesi ve başarımlarını artırabilmesi kişiler arası ilişkilere ya da insana yönelik yani insana önem ve değer verdiğini gösteren davranışlar gösterebilmesine bağlıdır. Örneğin, İİBF öğrencileri üzerinde yapılan araştırma sonuçları öğretim üyelerinin öğrencilerin sorunları ile ilgilenmeleri, istek ve arzularını dinlemeleri ve dikkate almaları, onlara karşı anlayışlı ve hoşgörülü olmaları gibi onlara değer ve önem verildiğini gösteren davranışlar sergilemeleri durumunda hem kendi hem de öğrencilerin ders başarımlarını artıracaklarını göstermektedir (Uyguç, Duygulu ve Çıraklar, 2000). Bu yüzden hem iş hem de iş dışı yaşamda lider-izleyici ilişkilerinde lider olarak ebeveynlerin, öğretmen veya öğretim üyelerinin ve yöneticilerin izleyicilerine, işe yönelik olduğu kadar, onların önemsendiklerini ve değerli olduklarını gösteren ve hissettiren davranışlar da sergilemeleri önerilmektedir. Bu, iletişim kalitesi sayesinde, yaşam kalitesi düzeyinin de yükselmesini sağlayacaktır.

ABSTRACT

GENDER, PERSONAL VALUES AND CHOICE OF PROFESSION

The purpose of this study was to explore gender and faculty differences in the importance attributed to particular value types. Rokeach value survey was administered to total (740) students from different departments of Faculty of Economics and Administrative Science and Faculty of Education at Dokuz Eylül University. Three value types were obtained from factor analysis: tradition, universalism and hedonism. Results indicated that female students attributed more importance to three value types than male students did; male students attributed more importance to feminine values than masculine values. Faculty differences were not found in the importance attributed to three value types.

Key words: Gender, personal values, choice of profession (job).

KAYNAKÇA

BİLGİN, N. (1995), Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

- FEATHER, N.T. (1998), "Attitudes Toward High Achievers, Self-Esteem And Value Priorities For Australian, American And Canadian Students" *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 29(6), s749, 11s.
- GIACOMINO, D.E., AKERS, M.D. (1998), "An Examination of The Differences Between Personal Values And Value Types of Female And Male Accounting And Nonaccounting Majors", *Issues In Accounting Education*, 13(3), s565, 20s.
- GIBSON, C.B. (1995), "An Investigation of Gender Differences In Leadership Across Four Countries", *Journal of International Business Studies*, 26(2), s255, 25s.
- HOFSTEDE, G. (1991), *Culture's Consequences: International Differences In Work-Related Values*, Sage Publications, Abridged Edition, seventh printing.
- HOFSTEDE, G. (1996), "Gender Stereotypes And Partner Preferences of Asian Women In Masculine And Feminine Cultures", *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 27(5), s533, 14s.
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (1999), *Yeni İnsan ve İnsanlar*, 10.cu basım, Evrim Yayınevi, Sosyal Psikoloji Dizisi: 1.
- LAMSA, A., SAKKINEN, A. ve TURJANMAA, P. (2000), "Values And Their Change During The Business Education- A Gender Perspective", *International Journal of Value-Based Management*, 13, 203-213.
- MEGLINO, R.M. ve RAVLIN, E.C. (1998), "Individual Values In Organizations: Concepts, Controversies and Research", *Journal of Management*, 24(3), s351, 39s.
- MURPHY, E.F., SNOW, W.A., CARSON, P.(Phillips) ve ZIGARMI, D. (1997), "Values, Sex Differences And Psychological Androgyny", *International Journal of Value-Based Management*, 10, 69-99.
- MYRY, L.ve HELKAMA, K. (2001), "University Students' Value Priorities And Emotional Empathy", *Educational Psychology*, 21(1), 25-40.
- PARK, D. (1996), "Gender Role, Decision Style And Leadership Style" *Women In Management Review*, 11(8), 13-17.

Cinsiyet – Bireysel Değerler – Meslek Seçimi

- RAMSEY, D.C. ve RAMSEY, P.L. (1996), “Feminine And Masculine Values In Flight Instructing” *Women In Management Review*, 11(8), 4-12.
- RIGG, C. ve SPARROW J. (1994), “Gender, Diversity And Working Styles”, *Women In Management Review*, 9(1), 9-16.
- ROSENER, J.B. (1990), “Ways Women Lead”, *Harvard Business Review*, 68(6), 119-125.
- RUSSELL, R.F. (2001), “The Role of Values In Servant Leadership”, *Leadership & Organization Development Journal*, 22(2), 76-83.
- SARGUT, A.S. (2001), *Kültürler Arası Farklılaşma ve Yönetim*, Gen.2.baskı, İmge Kitabevi, Ankara.
- UYGUÇ, N.; DUYGULU, E. ve ÇIRAKLAR N. (2000), “Etkileşimci Liderlik, Dönüşümcü Liderlik ve Performans”, 8. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, 25-27 Mayıs 2000, Nevşehir, 587-600.
- VAUS, D. ve McALLISTAR, I. (1991), “Gender And Work Orientation”, *Work And Occupations*, 18(1), s72, 22s.
- WRIGHT, G.B., CULLINAN, C.P. ve BLINE, D.M. (1997), “The Relationship Between Individual’s Values And Perceptions of Moral Intensity: An Emprical Study”, *Behavioral Research In Accounting, Supplement Conference Papers*, 9(26), 26-40.
- YILDIRIM, A.(1997), “Gender Role Influences On Turkish Adolescents’ Self-Identity”, *Adolescence*, 32(125), s217, 23s.

Nermin Uyguç